

hævede Statens Ret og Pligt til at fordre et vist Maal af Oplysning af alle sine Borgere, maa vi tillige fastholde, at den Maade, hvorpaa dette hidtil i vort Samfund er gennemført, er den efter Sagens Natur hensigtsmæssigste.

Paa den anden Side erkende vi, at Forordningen af 1814 i sine enkelte Bestemmelser, saasom om Bestyrelsen, Lærernes Ansættelse, Læseplanen osv., er et Barn af sin Tid og bærer Præg af de Forhold og de Anstuelser, der den Gang vare herskende, og at det derfor er nødvendigt at bringe den i større Overensstemmelse med de forandrede Forhold. Dette er ogsaa sket i flere Henseender; og det skyldes saaledes den nuværende Undervisningsminister og Biskop Monrad, at der blandt Andet er indrømmet Forældrene en større Frihed lige overfor Statens Fordringer og Kommunerne en større Deltagelse i Skolens Styrelse. Vi erkende fremdeles, at naar der bliver Tale om en videre Udvidelse af Skolevæsenet, maa der indrømmes saa megen Frihed for de Enkelte og saa megen Selvstyrelse for Kommunen, som er forenelig med det ovenfor fremsatte Grundlag. Egeoverfor Fordringen om et nyt Grundlag, anse vi det fremdeles for nødvendigt at fremhæve, at man navnlig paa Skolevæsenets Omraade bør gaa frem med Forsomhed og besindig knytte det Nye til det Bestaaende, der har laaet Rod; thi paa dette Omraade er Væsten langsom.

Uagtet vi saaledes kunde indskrænke os til at anbefale Thinget at slutte Lovforslagets første Behandling og henvide dets enkelte Bestemmelser til Udvalgets Prøvelse, og uagtet vi efter vor Betragtning ikke i og for sig have nogen Opfordring til paa dette Stadium at gaa ind paa Enkelthederne, skulle vi dog ifølge Sagens særlige Stilling og de Forholdene, der have fundet Sted i Udvalget, i al Almindelighed ubtale os om Hovedpunkterne i Lovudkastet. Den væsentligste Mangel ved vort Almueffkolevæsen er upaatvilelig den korte Skoletid. Efter de Oplysninger, der ere meddelte i Lovudkastets Motiver, udgjør den aarlige Skoletid for et Barn i Landsbyffskolerne kun 123 Dage, frataget de ofte indtrædende Forsømmelser. Da den skolepligtige Alder omfatter c. 7 Aar, udgjør Barnets hele Skoletid altsaa c. 800 Dage. Dette Forhold bliver endnu ugunstigere ved den Ret til Udskrivning med 13 Aars Alderen, der er hjemlet ved Lov af 2den Mai 1855, § 3, og ved den saakaldte Udskrivning til Konfirmation i Genhold til Forordningen af 1814. Dertil kommer endvidere, at Børnene i Landsbyffskolerne i Almindelighed have anden Dags Skolegang, hvorved Skolens Raavirkning paa Børnene i høj Grad svækkes. Det er saaledes let forklarligt, at Undervisningens Udbytte kun bliver meget tarveligt. Vil man søge at give Undervisningen i Almueffskolerne et fyldigere Grundlag, maa Bestræbelsen først og fremmest rettes paa at bevise en længere og mere sammenhængende Skolegang. Til Opnaaelse heraf foreslaar Lovud-

kastet dels en Udvidelse af Undervisningstiden i Frisfokolerne i Kjøbstæderne (§ 2) og en Omordning af Skolegangen paa Landet, saaledes at øverste Klasse har at søge Skolen hver Dag i Vinterhalvaaret og 1 Dag eller 2 halve Dage egentlig i Sommerhalvaaret, medens nederste Klasse har at søge Skolen mindst 2 Dage egentlig i Vinterhalvaaret samt 5 Dage egentlig i Sommerhalvaaret (§ 3), dels en Forlængelse af den skolepligtige Alder indtil 15 Aars Alderen (§ 1) og endelig Oprettelsen af Fortsættelsesfokoler for unge Mennesker, som ere over den sædvanlige Skolealder (§ 8).

Til det første Forslag kunne vi fuldt slutte os, idet vi ere overbeviste om, at der allerede derigennem vilde vindes ikke Lidet. Enkelte iblandt os tro dog, at man i denne Henseende bør gaa noget videre. Hvad den ældste Klasse angaar, maa det vistnok i det Mindste for Liden, have sit Forblivende ved den foreslaaede Ordning; derimod tro vi, at man bør tilstræbe en mere udvidet Undervisningstid for den yngste eller nederste Klasse. Dette kan ske derved, at der enten indføres Hverdagsfokolegang med 4 à 5 Timers Undervisning, eller at der udenfor den egentlige Skole indrettes Bugeffskoler for yngste Klasse's Børn. Det er ved enhver Art af Skole nødvendigt, at Læreren kan fuldt ud beskæftige sig med de Børn; det er ikke blot af Vigtighed, at de i den forrest mulige Tid erhverve sig de mekaniske Færdigheder, navnlig Læsefærdighed, men det gælder frem for Alt at vække deres aandelige Liv og udvide deres Forestillingskreds ved en for deres Alder passende Undervisningsmethode, ved Anstuelser, Samtale, Fortælling, Sang osv. Men netop paa dette Punkt er Undervisningen i Landsbyffskolerne vistnok som oftest den mindst tilfredsstillende. Lærerne maa paa een Gang undervise Børn af forskjellig Alder og som Følge heraf ofte overlade de Yngste, der i Almindelighed ikke kunne følge de Ældres Undervisning, til sig selv eller til en sløvende, aandeløs Beskæftigelse. Fremgangen bliver derfor kun meget langsom, og Læreren maa i ældste Klasse ofte spilde megen Tid med at indhente, hvad han tidligere ikke har kunnet naae i nederste Klasse. Hvor ganske anderledes fylldig og frugtbringende vilde ikke Undervisningen i ældste Klasse kunne blive, naar Børnene indtraadte i den aandelig vasse og vel forberedte, naar de ikke blot havde opnaaet en større Færdighed i Læsning, Skrivning og Regning, men ogsaa havde erhvervet sig en mere udvidet Forestillingskreds, en større Evne til at modtage og tilegne sig, hvad der meddeles dem, en større Evne til at udtrykke sig.

En saadan Ordning vil nødvendig kræve forøgede Udgifter; det vil blive nødvendigt paa de fleste Steder at udvide Skolelokalet, og der vil kræves Løn til en Medhjælper ved Undervisningen. Vi erkende, at disse Byrder for mange Kommuner